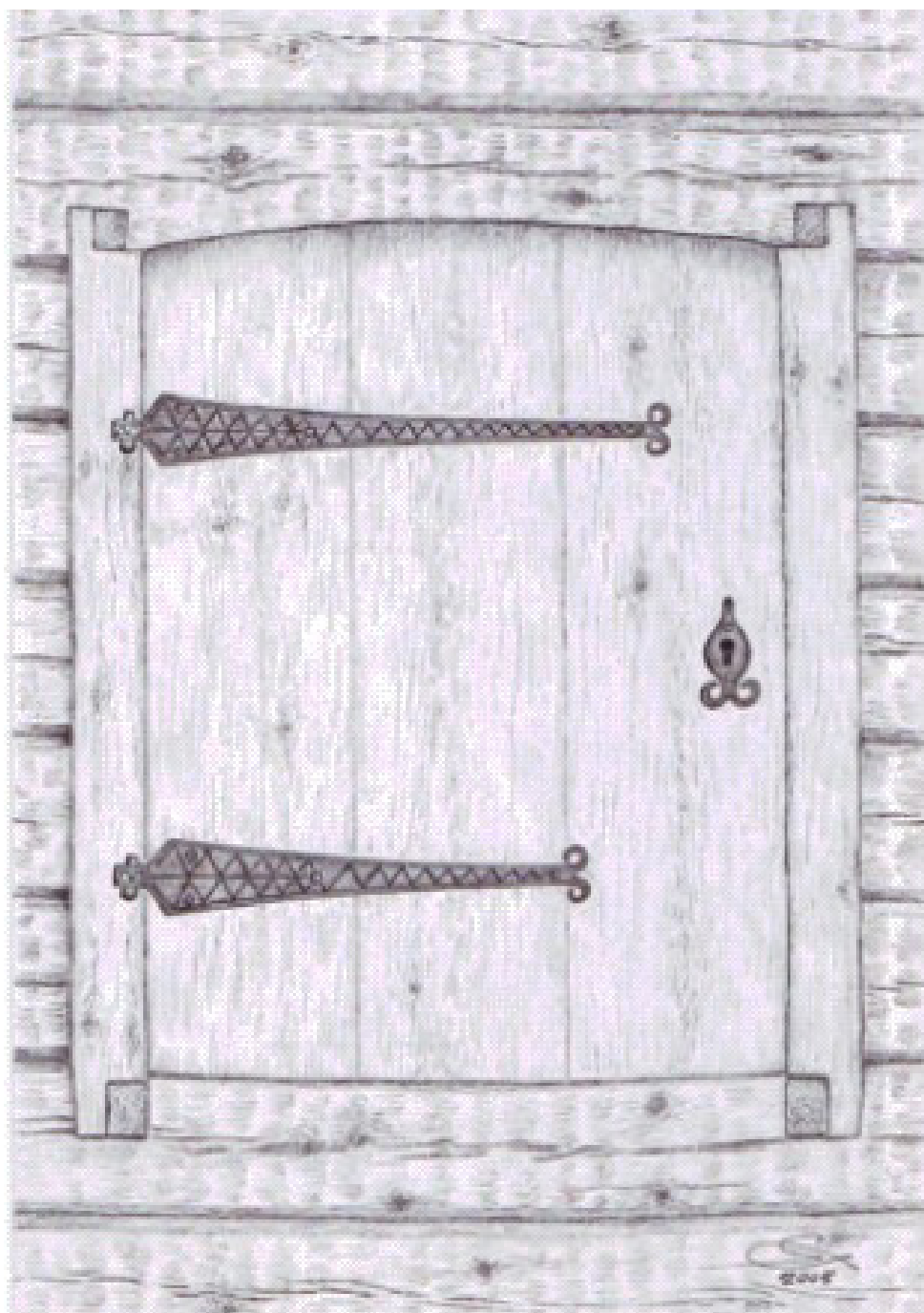

S a r a n a

Savon Sukututkimusharrastajat ry

Elokuu 2019

Sarana

on Savon Sukututkimusharrastajat ry:n jäsenlehti. Vuoden 2019 toimintasuunnitelman mukaan se lähetetään jäsenille pääsääntöisesti sähköpostitse. Myös paperilehden toimittaminen on mahdollista, ellei jäsenellä ole sähköpostiosoitetta.

Sähköpostiosoitteen voi lähettää Jouni Kainulaiselle vieressä olevalla osoitteella.

Yhdistyksen kotisivut

www.savonsukututkimusharrastajat.fi.

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelta 2019 on 20 euroa.

Pankkitilin numero on

FI77 1078 3000 2114 81

Olethan muistanut maksaa vuoden 2019 jäsenmaksun 20 euroa? Pankkitilin numeron näet viereisessä sarakkeessa.

Ilmoittanet myös osoitteesi muutokset sekä sähköpostiosoitteesi hallitukselle. Vuosikokoushan päätti siirtyä sähköiseen jäsenlehteen.

Savon Sukututkimusharrastajat ry.

Puheenjohtaja Seppo Virta
Tiedotus ja nettisivut
seppo.virta*dnainternet.net
040-5306565

Varapuheenjohtaja Martti Laajapuro
Tiedotus
marttilaajapuro*hotmail.com
040-0570735

Hallituksen jäsen Anja Seuranen
anja.seuranen*kolumbus.fi

Hallituksen jäsen Reetta Väänänen
Retket
reetta.vaananen*gmail.com
044-0697233

Hallituksen ulkopuolelta

Jouni Kainulainen, talous- ja jäsenasiat
jouni.kainulainen1*pp.inet.fi
040-0426001

Arja Vainikainen, hallituksen sihteeri
arja.vainikainen*outlook.com
045-6711812

Lehden taitto, Kaija Heiskanen

Facebook

Yhdistys tehostaa viestintäänsä ottamalla käyttöön myös omat facebook-sivut. Ne löytyvät tietenkin hakusanalla:

"savonsukututkimusharrastajat"

Kirjoitellaan kuulumisia, kommentoidaan tapahtumia - ollaan yhteydessä!

Esittelyssä hallituksen uusi puheenjohtaja Seppo Virta

Olen kuopiolainen avoliitossa asuva, vielä työelämässä oleva sukututkija. Äitini suku on asustellut Rautalammin ja Viitasaaren seudulla ja isäni suku Satakunnassa/Uudellamaalla.

Sukututkimusinnostuksen sain noin kymmenen vuotta sitten Kuopion kansalaisopiston kurssilla. Siellä myös kuulin tästä yhdistyksestä ja liityin oitis jäseneksi.

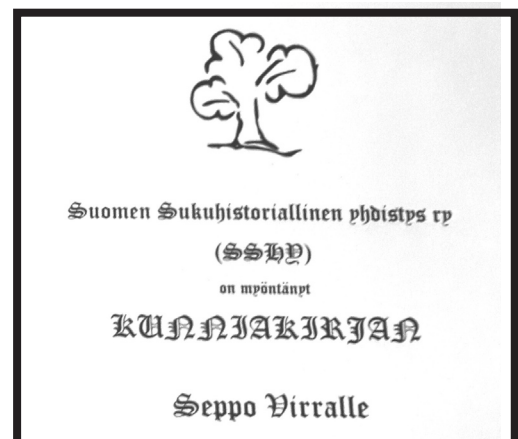
Aloitin kirkonkirjojen skannaamisen SSHY:n sivuille Kuopion kirjastossa olleista korteista. Sittemmin olen saanut Kuopion ev.lut.seurakuntayhtymän keskusrekisteristä kortteja lainaan.

Esittelyssä hallituksen uusi jäsen, varapuheenjohtaja Martti Laajapuro

Suomen Sukuhistoriallinen Yhdistys ry juhli 15-vuotista taivaltaan 18.5.2019 Louhisaaressa. Yksi tilaisuudessa jaettujen huomionosoitusten saaja oli Seppo Virta. Hänelle luovutettiin kunniakirja ansiokkaasta ja mittävästä toiminnasta yhdistyksen hyväksi. Seppo on vuosien ajan digikuvannut savolaisia kirkonkirjoja SSHY:n sivuille - niitä lienee jo kymmeniä tuhansia. Ja työ jatkuu!

Olen Martti Laajapuro 71-vuotias eläkkeellä oleva kauppiasyrittäjä. Perheessäni on vaimo, kaksi aikuista lasta sekä kolme lapsenlasta. Kuopiolainen olen ollut vuodesta 1982, sitä ennen useilla eri paikkakunnilla Suomessa ja Savossa.

Harrastuksiini kuuluu nykyisin sukututkimus varsinkin talviaikaan. olen siinä vielä "noviisi", mutta aina voi yrittää kehittyä. Kesäisin puutarhanhoito on tullut mieluisaksi. Lisäksi metsänhoito, metsästys ja kalastus vaihtelevissa määrin innostuksen ja kunnon mukaan. Aiemmin myös golf oli kovinkin mieluisa, mutta terveydelliset syyt estävät sen nykyisin.

Yhdistyksen hallituksessa tavoitteeni on toimia aktiivisesti ja tuoda ideoita toiminnan kehittämiseksi. Tärkeänä pidän uusien jäsenten saamista, sillä taataan toiminnan jatkuminen tulevaisuudessa. Nähdään.

Esittelyssä hallituksen uusi sihteeri Arja Vainikainen

Hei!

Olen Arja Vainikainen ja viettänyt eläkeläiselämää jo useampia vuosia. Työelämässä toimin aikoinaan yritysten taloushallinnon tehtävissä ja viimeksi talouspäällikkönä.

Minulta kysyttiin elokuun alkupuolella, voisinko tulla hallituksen ulkopuolelta sihteeriksi Savon Sukututkimusharrastajat ry:n hallituksen kokouksiin seuraavaan vuosikokoukseen saakka, ja suostuin pyyntöön.

Taisi olla vuosi 2013, kun minusta tuli Savon Sukututkimusharrastajat ry:n jäsen. Aloitetuani sukututkimuksen kävin tarpeen vaatiessa kirjaston sukututkimushuoneella ja mm. Reetta Väänänen tuli ystävällisesti auttamaan vanhojen käsialojen ja mitä ihmeellisimpien kirjaimien tunnistamisessa. Etupäässä tutkiminen tapahtui tietokoneella internetyhteyksin mm. SSHY:n sivustoilta. Aineistosta alkoi muotoutua sukukirja, joka sai nimekseen

”Vainikaiset Pohjois-Savosta” ja se julkaistiin elokuussa 2018.

Olen kuulunut Vainikaisten sukuseuran hallitukseen vuosina 2014-2018. Seuran lehteen olen kirjoittanut joitain juttuja sukumme alkuvaiheista Kuopion Väinölänniemen tyvessä sekä myöhemmistä vaiheista, kun suku alkoi levittäytyä ympäri Pohjois-Savoa.

Katsaus alkuvuoden tapahtumiin:

Kuukausluennot, kuukauden 1. keskiviikko klo 17.00 alkaen: Kuopion kirjaston remontin vuoksi luentoja pidettiin eri puolilla kaupunkia.

Alkuvuodesta tutustuttiin Kuopion korttelimuseoon ja Kuopion Klubiin. Maaliskuussa kuultiin Ramin konditoriossa Lappalaisen suvun dna-tuloksista. Vuosikokouksen yhteydessä huhtikuussa Kuopion ev.lut seurakuntayhtymän keskusrekisterin johtaja Mika Pulkkinen kertoi rekisterin toiminnasta.

Sukusorvi, kuukauden 2. keskiviikko klo 17.00 alkaen: Uusi tila sorville saatiin kaupungin keskustan asukastuvasta, Minnan tuvasta. Minna Canthinkatu 43:ssa sijaitseva tupa soveltuu mainiosti pienryhmätilaisuuksiin. Nettiyhteydet toimivat ja isolta screeniltä on helppo seurata esityksiä. Koko kevään pääaiheeksi nousi dna-tutkimukset ja niiden tulokset.

Sukusavotta, kuukauden 3. keskiviikko klo 17.00 alkaen: Myös savotta siirtyi kirjastosta Minnan tupaan. Erityisiä aiheita ei kevään mittaan etukäteen määritelty, vaan keskusteltiin läsnäolijoiden omien toiveiden ja ongelmien pohjalta.

Syksyn 2019 ohjelmista

Luennot joka kuukauden 1. keskiviikkona alkaen klo 17.00 Muistiluotsin tiloissa Lapinlinnankatu 2 Kuopio.

Aiheet:

- 4.9. Ryynästen sukuseura
Ulla Maija Ritanen
- 2.10. Sairaanhoidon ja
keuhkosairauksien historiaa
Pohjois-Savossa
Matti Vuorenmies
- 6.11. Pohjois-Savon asuttaminen
Jussi T. Lappalaisen
- 4.12. Esittelyssä uusia sukukirjoja
Joulukahvit

Minnan asukastupa on pääsääntöisesti avoinna arkisin klo 8.30-13.00. Aukioloajan ulkopuolelta voi varata tiloja esimerkiksi juuri yhdistysten tms. kokoontumisia varten. Tilat ovat viihtyisät ja avarat. Käytössä on internet-yhteys ja suurehko näyttöruutu.

Sisäänkäynti sisäpihan puolelta.

Sukusavotta joka kuukauden 2. keskiviikko alkaen klo 17.00 Minnantuvassa Minna Canthinkatu 43 Kuopio - paitsi syyskuussa, jolloin retki. Sukusavottaan voi tulla keskustelemaan yleisesti sukututkimuksesta tai tuoda omia tutkimuksiin liittyviä ongelmiaan yhdessä pohdittaviksi.

11.9. retki Maaningalle, kts. erillinen ilmoitus tässä lehdessä

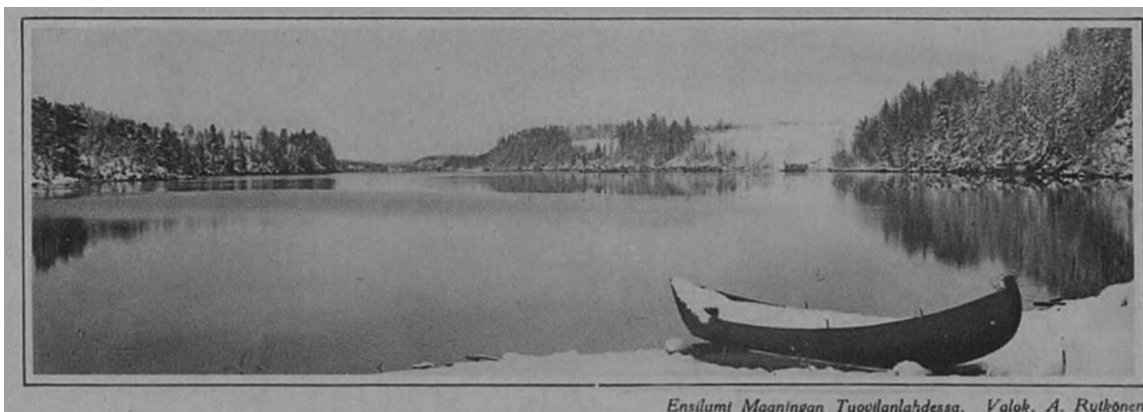
- 9.10. Minnan tupa
13.11. Minnan tupa
11.12. Minnan tupa

Sukusorvi joka kuukauden 3. keskiviikko alkaen klo 17.00 Minnantuvassa Minna Canthinkatu 43 Kuopio. Sorvissa keskitytään yleisiä sukututkimusaiheita tarkemmin sukututkimuksessa hyödynnettäviin internet-ohjelmiin. Aiheita toivotaan esitettävän hallituksen jäsenille jo etukäteen.

- 18.9. Minnan tupa
16.10. Minnan tupa
20.11. Minnan tupa
18.12. Minnan tupa

Seniorien ATK-yhdistys ry eli tuttavallisesti Savonetti toimii myös Minnan tuvassa. Tiistaiamapäivisin siellä kokoontuvat Savonetin vertaisohjaajat ohjattavineen - opetellaan tietokoneen peruskäyttöä, harjoitellaan uuden puhelimen toimintoja ja toimitaan kunkin ohjattavan omien tarpeiden mukaan. Sukututkimukseenkin liittyy monenlaisia atk-pohdintoja, joista voit tulla keskustelemaan vertaisohjaaja, sukututkimuksen opettaja Kaija Heiskasen kanssa. Ohjausajat ovat tiistaisin klo 10.00-11.00 ja 11.00-12.00. Varaathan ajan etukäteen soittamalla Kaijalle numeroon 044-5624860.

Ensilumi Maaningan Tuovilanlahdessa. Valok. A. Rytkönen.

Ensilumi Maaningan Tuovilanlahdessa, Suomen Kuvalehden kuva 1.12.1928, valok. A. Rytkönen

Facebookista löytyy valokuvia haulla "Tuovilanlahden vanhat kuvat"

Syysretki Maaningalle 11.09.2019.

Lähtö linja-autolla Maljalahdenkadulta klo 16.00 (hinta määräytyy osanottajien lukumäärän mukaan).

Ilmoittautumiset Reetalle 01.09.2019 mennessä puh. 0440 697233.

Ensimmäinen kohteemme on Maaningan 1800-luvun alkupuolella rakennettu puinen ristikirkko. Sen rakentajina mainitaan Jaakko ja Heikki Kuorikoski. Kirkon esittelee seurakuntamestari Eija Pietarinen.

Kirkkoa vastapäätä puistossa sijaitsee Voutilainen-Smolander suvun muistomerkki, jonka äärellä muistelemme Tavinsalmen Kuninkaankartanon historiaa. Piipahdamme myös Ortodoksisella hautausmaalla ja luterilaisella vanhalla hautausmaalla.

Sen jälkeen suuntaamme noin 15 kilometrin päähän, Tuovilanlahden kylään, joka on valittu vuoden kyläksi 2019. Kalapuron idyllisessä pihapiirissä nautimme kahvit (omakustanne 11 e) ja kuuntelemme tarinoita Tuovilanlahdesta.

Paluu Kuopioon viimeistään klo 21.00.

Kuvassa kuluneen kevään kuohuja Maaningan Korkeakoskelta (Kaija Heiskanen)

Kevätretki 2019

Mirja Karjalainen

Alkukesän tuoksut, kosken villi kohina ja rappioromantiikan lumo ottivat vastaan sukututkimusharrastajien kevätretkeiläiset Haapakoskella. Monen Suomen ruukin koskien kohinaa olen saanut kuunnella ennen torstaipäivää 6.6.2019, mutta Haapakoski oli jäänyt jostain syystä väliin. Suomessa on ollut kaikkiaan 82 järvimalmia jalostavaa ruukkia.

Monelle muullekin retkeläiselle tämä Pieksämäelle 1842 perustettu ruukki tarinoineen oli uusi kokemus. Ihmekö tuo, sillä Suomen teollisuushistorian aarreitaksikin kutsuttu Haapakosken ruukin alue on välillä ollut suljettuna. Viime vuosina yrittäjäpari Jari Väänänen ja Jaana Ruotsalainen ovat kunnostaneet aluetta ja esittelevät nyt Pieksämäen nähtävyyttä näyttelyin ja tapahtumin suurelle yleisölle. He asuvat itsekin ruukilla.

Ruukin toiminta perustui järvimalmin talteenottoon ja jalostukseen. Se syntyi Nikolai I:n aikana keskelle erämaata. Edellytyksiä oli kolme: voimanlähteeksi koski, ympärillä paljon metsiä hiilenpolttoa varten ja kolmanneksi järviä, joista malmia nostettiin. Talonpojat uurastivat ansiokseen järvimalmia sulatettavaksi masuunissa, ja sitä tuotiin jatkuvasti hevosilla ruukille. Erämaaruukin perustajat olivat kruununvouti ja Pieksämäen ruotupataljoonan päällikkö, kapteeni Johan Fredrik Molander ja hänen yhtiökumppaninsa Mikkelin läänin lääninkamreeri, kamarineuvos Johan Reinhold Holmberg. Haapakoskessa oli ollut jo vanhastaan mylly. Vuonna 1842 Molander sai luvan rakentaa paikalle masuunin, kanirautapajan ja valimon. Molander luopui pian osuudestaan, ja tilalle tuli Ruotsista Johan Emil August Boije. Hän oli ollut

aikaisemmin uudistamassa Varkauden ruukkia. Ensimmäinen järvimalmin sulatus tapahtui 1844, ja sen kunniaksi pantiin kirkonkellot soimaan. Boijekin joutui luopumaan osuudestaan ruukissa, ja sen osti 1857 pietarilainen kollegioneuvos Nikolai Putilov. Raudantuotanto kasvoi nopeasti, ja 1866 ruukki etsi jo 150:tä hevosmiestä viemään kehoja teitä pitkin rautaa Venäjälle Putilovin rautaja teräsvalimoille. Auringonlaskun alaksi järvimalmin nosto muuttui dynamiitin takia. Sen avulla voitiin saada paljon helpommin rautamalmia irti räjäyttämällä kallioita. Putilovin tehtailla Pietarissa valmistettiin rautatiekiskoja ja vetureita laajan Venäjänmaan tarpeisiin. Kun järvirauta muuttui kannattamattomaksi, Haapakosken valimolla ja konepajassa alettiin valmistaa venttiilejä ja viemäriputkia, jotka vuorostaan syrjäytti muovi. Toisen maailmansodan aikana Haapakoskella on valmistettu kranaatteja ja sotien jälkeen sotakorvaustuotteita. Konkursia ja pakkohuutokauppaa 1879 oli seurannut omistusjärjestelyjä ja konepajan ja valimon huomattava laajentaminen. Tuotanto olikin huipussaan toisen maailmansodan aikana. Valurautatoiminta lopetettiin 1986 ja koko tuotanto loppui 2010.

Putilovin aikana Haapakoskelle syntyi tehdasyhteisö, jossa asui 600-800 ihmistä, Työpaikkoja oli yli 200. Kylässä oli useita kauppia, posti ja Pieksämäen ensimmäiset sähkövalot. Ruukin suurella maatilalla pidettiin paljon lemmiä ja hevosia. Haapakoskella oltiin pitkälti omavaraisia. Jopa seitsemän sukupolvea ehti olla ruukin töissä ennen tehtaan sulkemista. Työläiset asuivat punaisissa rakennuksissa, virkamiehet keltaisissa ja ruukinpatruuna vaaleassa päärakennuksessa, jonka katossa on 16 lapetta. Puutarhan käytävillä on aikoinaan kuljeskellut pietarilais-takin herrasväkeä, joille käynti ruukilla Savon sydänmailla lienee ollut eksoottinen elämys.

Ruukin tiilirakennuksia työ-koneineen on vielä jäljellä, samoin vanha masuuni. Savon rata valmistui 1889, ja Haapakoski sai silloin kärryolkujen sijaan oman sivuraiteen. Pekka Kautovaaran valokuvanäytely vanhan ruukin tiloissa kertoo 1970-luvun valokuvien elämästä ja työnteosta Haapakoskella.

Arkinen aherrus on nyt muuttunut turistin eksotikaksi. Työstä kertoo 2013 paljastettu työn sankarin muistomerkki, jonka keskiö muodostuu vankasta rautaisesta renkaasta. Renkaan rajaama tila on tyhjää

täynnä. "Ainahan on jätetty työmiehen vatsa tyhjäksi", irvailee joku veistoksen katsojista. Kaikissa Haapakosken valimon tuotteissa on tyylielty logo HM.

Haapakosken kuvat: Kaija Heiskanen ja Paavo Hiltunen

Virkamiehet asuivat keltaisiksi maalatuissa taloissa. Kuvassa Jari Väänänen selostaa retkeläisille ruukin taustoja.

Lisää eksotiikkaa

Joroisten Kaitaisten kylässä emme ole uskoa silmiämme. Tässä se on: legendaarisen suomalaisen liikemiehen ja Venäjän hallinnon neuvonantajan Pekka Viljakaisen rakennuttama Pyhän Georgios Voittajan kirkko savolaisessa hiljaisuudessa kiemuraisten sorateiden päässä. "Sotavankien vapauttaja, köyhien puolustaja, sairaiden lääkitsijä, hallitsijoiden puolesta taistelija, voittoa suurmarttyyri" on saanut muistokseen ylhäälle kukkulalle pienen mutta vaikuttavan kirkkorakennuksen, jonka tyylissä on vanhaa karjalaista käsityöperinnettä ja rakennustekniikkaa. On turha yrittää kuvailla sitä värikyyttä ja loistoa, joka avautuu pikku kirkon ovesta sisään astujalle. Se on koettava itse: yhdeksän ikonin rivi ylhäällä. ikonostaasin keskellä ovat kuninkaanovet, kirkkosali sen seinille kuvattuine ortodoksisen kirkon pyhine ihmisineen.

Viljakainen on kotoisin Joroisista ja hänellä on pianistivaimo Anastasia Injuhina. Temppeli on rakennettu esitteen mukaan tuomaan kanssaihmisille Jumalan kohtaamisen iloa, toivoa ja kauneutta ja vahvistamaan ihmisten välistä rakkautta. Itse suurmarttyyri Georgios Voittaja eli 300-luvulla. Hän oli kreikkalaista sukua mutta palveli Roomassa keisari Diocletianuksen henkivartiokaartissa. Hän yleni jo 20-vuotiaana keisarin lähipiiriin, mutta keisari ei aluksi tiennyt hänen olevan kristitty. Keisari yritti turhaan taivutella häntä luopumaan uskosta. Seurauksena oli ankara kidutus ja marttyyrikuolema. Pyhää Georgiosta kunnioidetaan laajalti kaikkialla maailmassa, ja hänen muistopäivänsä on merkittävä ortodoksisen kirkon juhlapäivä. Hän kuoli 23. huhtikuuta ja on se pyhä Yrjö, joka usein on kuvattu ratsun selässä tappamassa lohikäärmettä.

Gottlundin tupa Juvalla

Juvan seurakunta perustettiin jo vuonna 1442. Sen nykyisessä 1863 valmistuneessa kirkkoksakin kävimme levähtämässä viileydessä. Ulkona oli hellettä 29 astetta. Vanhan pappilan alueen ainoa säilynyt rakennus on Gottlundin tupa. Carl Axel Gottlund (1796 – 1875) oli papinpoika, josta tuli suomen kielen lehtori, kirjailija ja suomalaisuusmies sekä Värmlannin metsäsuomalaisten löytäjä. Jo nuoruudessaan Juvalla hän alkoi kerätä kansanperinnettä. Vaarallisenkin matkansa Ruotsin suomalaismetsiin hän teki 1817. Siltä matkalta syntynyt päiväkirja julkaistiin ja suomennettiin paljon myöhemmin. Gottlund toimitti myös Otava-nimistä suomenkielistä lukemistoja ja painatti sitä Kuopiossa.

Omapäinen mies oli riidoissa muiden suomalaisuutta harrastaneiden aikalaisten kanssa ja sai kulttuurihäirikön maineen. Kansallisbiografia arvioi kiintoisasti Gottlundin työtä ja elämää. Gottlundin tupa on pieni rakennus pikku joen takana. Idyllisen lumpeita kasvavan joen rannat ovat täyttyneet nykyisten juvalaisten soutuveneistä. Kiihkeät kiistat ovat hiljentyneet. Kuuluu vain alkukesän pörriäisten surinaa kahlatessamme pitkäksi venähtäneessä ruohikossa pappilan alueelta takaisin ihmisten ilmoille. Pappilan puutarhassa asui vielä entisiä kasvilajeja. Puutarhojen kasvit ja kukkaset pysyttelevät kauan hengissä vaikka niiden istuttajat olisivat kadonneet ja unohtuneet jo aikaa sitten.

Kuva: Martti Huttunen

Kuva: www.porosalmi.net

Porosalmen uppopuukylä

Esa Heiskanen Rantasalmen Porokylästä on rakentanut oman maailmansa tuhansia vuosia vanhoista uppopuista. Hän on ITE-taiteilija, joka vaimonsa Mari Ruskelan kanssa pitää yllä luomaansa nähtävyyttä. Noin neljässä vuosikymmenessä se on kasvanut parinkymmenen erilaisen rakennuksen ja lomamökin kokonaisuudeksi ja vuokrattaviksi juhlatiloiksikin. Yrityksen nimi on HakoApajan lomamökit. Täällä kaikki on on tehty omin käsin puusta. Serkkupojan yrityksessä kaikki on rakennettu kivistä. Sama tie vie molempiin Varkauden ja Rantasalmen väliseltä maantieltä. Kivinen kylpylä ja lomakylä on nimeltään Järvisydän. Sen rannasta vie huikea 10 kilometrin vesiväylä suoraan Oraviin. Kesällä veneillään pitkin norppavesiä, talvella hiihdetään tai luistellaan Haukiveden jäällä. Kylpyläyrittys toimii koko vuoden, Hako-Apajan Aihkikylä kesäaikaan. Sana aihki tarkoittaa ikimäntyä. Kangaslammilta 1658 Rantasalmelle tullut Heiskasen suku on asunut näissä maisemissa 11 sukupolvea. Vuoksen purkautuessa ikimetsien männyt ovat suistuneet latva edellä järveen ja säilyneet siellä hakopuina. 500 hehtaarin niemen kärki on ollut hyvää viljelysmaata mutta uppopuukylän ympäristö koskematonta,

vaikeakulkuista korpea. Esa Heiskasen isä Tapio alkoi raivailla Hietajärven rantoja ja vedellä isoja runkoja kuivumaan polttopuiksi ja propseiksi. Esa sukelteli oppipoikana rannoilla isän touhuja seuraamassa. Isä ei sukeltanut. Hietajärvi on lähdepohjainen ja syvimmillään 39 metriä syvä. Järvessä on harvinaisen kirkas vesi. Tukkeja on sen pohjassa kerroksittain. Nuorukainen vietti useita vuosia Etelä-Suomessa rakennusten korjaustöissä opiskellen puurakentamisen teknisiä taitoja. Eino-ukin norppajutut ja muut tarinat sekä oman isän ja äidin harjoittama käsityötaide pysyivät etelän vuosinakin mielessä. 18-vuotiaana Esa otti ensimmäisen pankkilainansa ja osti Hietajärven rannalta palasen maata, johon uppopuut voisi vetää kuivumaan. Kasan kuivuminen veisi 6 – 10 vuotta. Pieni moottorivene, sukelluslasit, jaloissa räpylät, tukkisakset, köysi ja käsisaha olivat apuvälineinä, kun mies alkoi tehdä omaksi jutukseen tuntemaansa työtä. Uppopuusta kehittyy kuivuessa kaunis materiaali, jota vesi on uurtanut tuhansia vuosia.

Heiskanen on kerännyt rakennuspuuksi myös uitto-puomeja järvien ja jokien pohjalta Kuhmon ja Hyrynsalmen uittoreiteiltä. Tällaisesta materiaalista ovat syntyneet kaikki rakennukset Porosalmen

laelle ja rinteille, syntyneet ilman piirustuksia, innoituksen vallassa ja materiaalia ja sen henkeä kuunnellen. Ensimmäisen hirsimökkinsä Esa rakensi 18-vuotiaana vanhan riihen hirsistä Hietajärven rantaan. Ensimmäinen hakohirsimökki valmistui 1985. Esa Heiskanen sanoo olleensa suorastaan hakopuunarkomaani ja työskennellessään hurmiossa nostellessaan isoja tukkejaan. Yksi tukki painaa 500 – 1000 kiloa. Kymmenen vuotta piti nostaa tukkeja päärakennusta Aihkitupaa varten. Se valmistui 1995 ja on kaikista rakkain. Aihkituvan hirret ovat noin 1000 vuotta vanhoja. Vanhimmat hakopuut on ajoitettu 4000 vuoden ikäisiksi. Päärakennuksen ympärille on noussut ja nousee jatkuvasti monia tiloja kasvavia ja uudistuvia näyttelyitä varten. Isä antoi Esa Heiskaselle mallin siihen mitä on olla käsityöläinen ja taiteilija sekä samalla yrittäjä. Jo isä Tapio ja äiti Eila perustivat ensimmäisen lomakylän Haukiveden rannalle. Isä maalasi maisematauluja ja askarteli huonekaluja keräämistään pahkoista. Äiti Eilan kutomia taidokkaita raanuja on esillä käsityötuvassa, ja isoisäkin rakensi veneitä. Heiskasen 14- ja 15- vuotiaat pojat Jesse ja Eetu ovat näpäränneet ikivanhasta puusta kaarnalaivoja ja varustaneet pikku laivan käpy-
pyräisellä tuohipurjeella. Heillä on monenlaista muutakin nokkelaa matkamuistoa myyntitiskillään. Siitä se yrittäminen alkaa.

Turinatuokio
Tapion tuvassa,
kuvassa
HakoApajan
isäntä
Esa Heiskanen.

Kuva
Paavo Hiltunen.

HakoApajan Mari-emännän runoja löytyy tupien hirsiseiniltä - tässä yksi niistä:

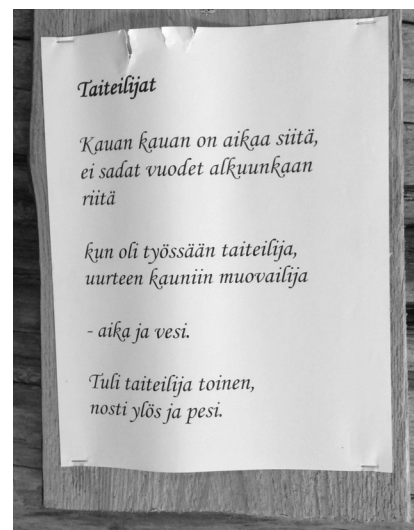
Taiteilijat

***Kauan kauan on aikaa siitä,
ei sadat vuodet alkuunkaan riitä***

***kun oli työssään taiteilija
uurteen kauniin muovailija***

- aika ja vesi.

***Tuli taiteilija toinen,
nosti ylös ja pesi.***

Mediasta poimittua

Stalinin vainojen suomalaisuhreja muistettiin Helsingissä – 647 uhrin nimet luettiin.

Helsingin Ortodoksisen seurakunnan hautausmaalla Profeetta Elian kirkolla muistettiin maanantaina 5.8. Sandarmohissa teloitettuja suomalaisia uhreja lukemalla heidän nimensä ääneen. Asiasta uutisoi Iltasanomat.

Sandarmoh on Stalinin vainojen ja uhrien teloitus- ja hautapaikka Karjalan tasavallassa. Yli vuoden kestäneissä joukkoteloituksissa ammuttiin yhteensä yli 7000 henkeä. Ne alkoivat elokuussa 1937.

Elokuun 5. päivä on Sandarmohissa teloitettujen muistopäivä.

Karjalan Sivistysseura julkaisee teloitettujen suomalaisten nimilistan kokonaisuudessaan - nimiä on yhteensä 963.

Eila Lahti-Argutinan kirja "Olimme joukko vieras vaan - venäjänsuomalaiset vainouhrit Neuvostoliitossa 1930-luvun alusta 1950-luvun alkuun" on hyvä lähde teos aiheeseen.

Alkuperäisasiakirjojen digitointia Kansallisarkistossa

Kuluvan syksyn aikana käynnistetään Suomen Sukututkimusseuran ja Kansallisarkiston yhteistyönä vapaaehtois pohjalta tapahtuva alkuperäisen arkistoaineiston digitointityö. Vapaaehtoisia digitoijia etsitään.

Kansallisarkiston verkkonäyttelyistä

Arkiston sivuilta löytyy linkkejä useisiin verkossa oleviin historiallisiin näyttelyihin - mainittakoon esimerkiksi

- Venäläinen Viapori
- 1809-1809 asiakirjoja Suomen sodasta
- Valo merellä -
Suomen majakat 1753-1906
- Alla armahan lakimme -
Valtiopäivät 1863-1964

GENi jatkaa kasvuaan

Yhteisjulkaisualusta GENi on maailmalaajuinen sukupuu, jota suomalaiset GENi-käyttäjät kasvattavat yhdessä kaikkien käyttäjien kanssa periaatteella, että jokaisesta henkilöstä on vain yksi profiili.

GENi perustettiin vuonna 2007, mutta marraskuussa 2012 Myheritage osti sen. GENillä on tietokannassaan yli 100 miljoonaa käyttäjää ja heidän esivanhempiaan. Sivustolle voi liittyä ilmaiseksi GENi Basic, mutta laajempi käyttöliittymä GENi PRO on maksullinen. (Lähde: Humogen.net)

Kuulutko sukuuni - tapahtuma Vantaalla 5.-6.10.2019

Vantaan seudun sukututkijat järjestävät jo 20. kerran sukututkimuspäivät Vantaan Hiekkaharjussa. Järjestelyissä ovat mukana myös Sukuseurojen Keskusliitto ja Karjalan Liitto.

Näyttelyiden, luentojen ja tietoisuuksien lisäksi tämän vuoden valokuvanäyttelyn teemana on "Sukupolvet". Esimerkiksi alla oleva Viktor Barsokevitschin kuva räätälimestai Johan Jauhiaisen perheestä vuodelta 1893 olisi oiva lisä ko. näyttelyyn.

Kuva on ladattu Kuopion kulttuurihistoriallisen museon KUHMUn kuva-aineistoista (B1033).

Geneettinen sukututkimus keskusteluttaa!

Saamelaiset elivät 1500 vuotta sitten Pohjanmaalla.

Tiede-lehti 11.6.

Uusi muinais-dna:n tutkimus vahvistaa nykyäsitystä, jonka mukaan saamelaiset asuttivat laajoja alueita Suomessa ennen nykysuomalaisen esi-isiä.

Leväluhdan alueella keskellä Pohjanmaan lakeuksia oli rautakaudella käytössä erikoinen tapa. Ihmisiä haudattiin veteen. Kun alueen peltoja ojitettiin 1800-luvulla, maasta nousi ihmisen pääkalloja ja luita. Vesikalmisto paljastui. Meni kuitenkin vielä toistasataa vuotta selvittää se, keitä soisesta lähteestä nousseet ihmiset olivat.

Vesikalmistoon oli haudattu kaikkiaan 98 ihmistä ja heistä neljän geeniperimä on nyt tutkittu. Tutkimus osoittaa, että Leväluhdan haudattujen ihmisen dna on lähellä nykysaamelaisten dna:ta. Tutkituista kolme oli perimältään saamelaista ja yksi skandinaavista alkuperää.

Aleksis Kiven sukujuuret on nyt selvitetty varmuudella - ei aatelisverta!

Vaikka kirkonkirjoissa on Kiven Eerikki-isän isäksi merkitty merimies Antti Stenvall, ovat sitkeät huhut vihjanneet, että Eerikin oikea isä olisi ollut paikallinen aatellinen, Carl Henrik Adlercreutz. Huhut saivat alkunsa Nurmijärven Palojoella heti, kun Eerikki Stenvall syntyi. Paikalliset laskeskelivat tarkkaan, oliko merimies Antti Stenvall ollut maissa vai merillä pojan saadessa alkunsa toukokuussa 1797. Raalan ja Siuntion kartanoiden isäntä Adlercreutz oli sopivasti samoihin aikoihin seudulla metsästysreissulla.

Ylen Puoli seitsemän - ohjelma päätti selvittää huhun todenperäisyyden. Sukututkijat Jere Markkanen ja Antti Kivivalli (kaukaista sukua Kivelle) ryhtyivät etsimään testattavia. Tarvittiin Aleksis Kiven veljen ja mainitun Adlercreutzin miespuolisia jälkeläisiä.

Dna-testin tulokset olivat yksiselitteisiä. Stenvallien haploryhmä on I1 ja Adlercreutzien N1. Ei siis mitään perää koko huhulla!

Dna-analyysi paljastaa: Viikingit jakautuivat kolmeen eri ryhmään. Kaikki eivät olleetkaan lähtöisin Skandinaviasta.

Tekniikan maailma kertoo 1.8. Kööpenhaminan yliopistossa tehdystä tutkimuksesta, jossa analysoitiin 442 viikingin ja eurooppalaisen henkilön perimää, jotka elivät 2400 eaa. - 1600 jaa. välisenä aikana.

Dna-analyysin mukaan viikingit jakautuivat kolmeen selkeään ryhmään. Ruotsin, Norjan ja Tanskan viikinkeihin, jotka seilasivat eri alueille. Tanskan viikingit matkustivat pääasiassa Englantiin, Ruotsin viikingit liikkuvat Baltian alueella ja norjalaiset viikingit suosivat matkoillaan Irlantia, Islantia ja Grönlantia.

”Viikinki kattaa siis terminä useita eri ryhmiä”, tutkimuksessa todetaan.

Henkilötiedot sukututkimuksessa

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen keskeisimpinä tavoitteina on parantaa kansalaisten tietosuojaa ja laajentaa rekisteröityjen oikeutta päättää omien henkilötietojensa käsittelystä.

Suomalaisten sukututkijoiden arkeen tietosuoja-asetus ei tuonut suuria muutoksia. Edelleenkin sukututkija joutuu aina ja erityisesti elossa olevien henkilötietoja käsitellessään arvioimaan, onko käsittely laillista.

Suomen Sukututkimusseuran sivuilla

www.genealogia.fi

on julkaistu sukututkijan käytännesäännöt, joissa sangen yksityiskohtaisesti kerrotaan, miten sukututkijan tulee toimia erilaisissa eteen tulevissa tilanteissa.

Suurin osa sukututkimuksessa käsiteltävistä henkilöistä on kuolleita. Heitä ei tietosuoja-asetus koske, joten heidän tietojaan voi kaikessa rauhassa kirjata sukututkimusoh-

jelmiin ja esittää sukukirjoissa - arkaluontoiset asiat luonnollisesti poissulkien.

Tietoturvan tärkeyttä korostetaan. Varsinkin sukuseuroissa on muiden asioiden lisäksi rekisteriselosteeseen kirjattava, miten rekisteröityjen tietojen tietoturva on järjestetty. Myös yksityisten sukututkijoiden on hyvä joskus paneutua pohtimaan ko. kysymystä.

Elossa olevien henkilöiden tietojen julkaisemiseen niin sukukirjoissa, verkossa tai sukupuupalveluissa tarvitaan henkilökohtainen suostumus. Suostumus on aina molempuolinen toimenpide. Rekisterinpitäjä pyytää rekisteröidyltä suostumuksen käsitellä tämän henkilötietoja tietyssä sukututkimusrekisterissä ja rekisteröity joko antaa suostumuksen tai ei anna. Jos rekisteröity ei reagoi pyyntöön, sitä ei saa tulkita myöntäväksi vastaukseksi.

Osuttiinpa kesäretkellä Joroisiin (kuva on kaapattu seurakunnan sivuilta). Joroisten kirkko on tasavartinen ristikirkko, jossa on noin tuhat istumapaikkaa. Kirkko on rakennettu vuonna 1793 ja otettu käyttöön vuonna 1795. Sen on suunnitellut rakennusmestari Juhana Karpinen Iisalimesta. Kirkon ympäristö on kuvassa vielä sangen avoin, mutta odotellaanpa muutama vuosi, niin tuossa nurmikolla kasvaa ainakin kaksi mahtavaa tammea. Ikosen sukuseura ry ja Savon Eskeliset ry ovat nimittäin istuttaneet siihen omat sukupuunsa. Yksi vanhimmista Ikosten sukuhaaroista asettui asumaan Joroisten seudulle 1500-luvun alkupuolella. Myös Eskeliset mainitaan siellä samoihin aikoihin - Paavo Eskelinen asutti silloin Joroisten Häyrylän arviokuntaa 623 ja oli hopeaveroluettelon mukaan varsin varakas mies. (Kaija Heiskanen)

Sukututkimuskoulutusta Kuopion kansalaisopistossa 2019

Sukututkimusta internetin avulla 7.10. 21.10. ja 28.10.

maanantaisin klo 16.15-17.45
Puistokartanossa

Miten löydät tietoja esivanhemmistä? Pitääkö aloitustietoja tilata maistraatista tai kirkkoherranvirastoista? Mitä tarkoittavat lyhenneet HisKi, SSHY ja Katiha?

Lyhyt kurssi on tarkoitettu internetin perustiedot hallitseville ja sukututkimuksesta kiinnostuneille. Kurssilla tutustutaan evankelis-luterilaisten seurakuntien aineistoihin. Tavoitteena on oppia sukututkimuksen perusteet niin, että voi aloittaa omatoimisen suvun tutkimisen.

DNA-testeistäkö apu sukututkimukseen? 11.11.

maanantaina klo 16.15-17.45
Puistokartanossa

Mitä geneettinen sukututkimus on? Mikä testi sopii parhaiten ja miten se tilataan? Perehdytään geneettisen sukututkimuksen perusasioihin ja tutustutaan tarkemmin Family Tree DNA:n testivalikoimaan.

Kurssin toinen kokoontumiskerta on **10.2.2020**, jolloin käydään käytännön esimerkein läpi saatuja testituloksia.

kansalaisopisto.kuopio.fi

Sukututkimuksen verkkokursseja Snellman-kesäyliopistossa 2019

Sukustartti

10.9. ja 12.9.

DNA-testit sukututkimuksessa

peruskurssi 16.9. ja 23.9.
jatkokurssi 15.10. ja 22.10.

Yhteisjulkaisualusta GENi

17.9. ja 24.9.

Sukututkimusta eri vuosisadoilla

19.9.-10.10.

Kartat ja karttojen asiakirjat

9.10.-23.10.

Tilattoman väestön sukututkimusta

14.10.-28.10.

Isoisää etsimässä

29.10. ja 5.11.

Terapeuttinen sukupuu

6.11.-20.11.

Henkikirjojen käyttö sukututkimuksessa

7.11.-21.11.

snellmankesayliopisto.fi